TRACTATVS THEORICO-PRACTICVS

DE EXPENSIS STVDIORVM,

In quo

Solidè, & neruoſè famoſiſsima illâ quæſtio; An Filius pecuniam Studiorum cauſa à Patre transmiſſam, eo mortuo, in diuiſione bonorum, cum Fratribus & Sororibus conferre teneatur: excutitur, & diſcutitur.

In gratiam

Lectiſſimæ coronæ Academicæ, contra μισοσπου-δους, pecuniarum mancipia, publicatus, & divulgatus

A

IOHAN: WOLFGANGO Hiller. V. I. D.

Impenſis

Sebaſtiani Mylij Auguſtani.

fIat IVſtICIa; pereat MVnDVs.

AUGUSTÆ

Typis Ioannis Vdalrici Schœnigij.

ANNO

M. DC. XIX.

2

Digitized by Google

Digitized by Google

EPISTOLA DEDICATORIA.

ILLVSTRI, AC GENEROSO DOMINO, DÑO GEORGIO GVNDACKHERO Schiſer / L. BARONI in Freiſing auff Tarberg / AVSTRIACO, Rei militaris experientiſsimo, & exercitatiſsimo, Literatorum fautori magno, Domino ſuo gratioſo.

ILluſtris ac Generoſe Baro, Domine gratioſe, more ſatis inueterato fit, quod illi, qui aliquid in vulgus emittunt, ſibi aliquem quærant, cui labores ſuos offerant & dedicent. Idque vel ob Beneficia accepta, vel ob Fauorem & Amorem erga literas: vel defenſionem erga Sycophantarum morſus:

ſus: vel alias non minus ho-
neſtas & veras cauſas, vt a-
pud eum v. g. cui munus of-
ferunt, innoteſcant. Quippe
cùm nihil aut parum ſit, artē
didiciſſe, niſi fuerint, quibus
ſtudia noſtra, vt ſeruire poſ-
ſint, & nota ſint, & proben-
tur. Hunc ergò morem cum
alijs mihi communem eſſe
hoc tēpore volui, quo quæ-
ſtionem illam theoricopra-
cticam de expenſis & ſum-
ptibus Studiorum in lucem
emittere cogito. Tuæ verò
Generoſitati ob accepta, et
in me ex Gallijs ad patrios la-
res cum Domino Affine ſuo
dilecto reuerſum, collata be-
neficia, eandem in gratitu-
dinis,
Digitized by Google

dinis, ſubmiſſæq́ voluntatis, & obſeruantiæ teſtimoniũ, offero, conſecro, atq; dico: obnixè rogans, vt literarium hoc xeniolũ, ſolito benignitatis vultu, & fauore, acceptare, lubentibus facilibuſq́; manibus ſuſcipere, autoritatiſq́; ſuæ clypeo, ne in virulentiſſimè iudicantium intẽperie, vndiq; probris diſſectũ, conuitijs adfectum, intereat, protegere, obtegere, & defendere dignetur. Deus Ter. Opt. Max. G. T. ad ſui nominis gloriam, in his imperiorum cõuerſionibus, & funeſtis bellorum motibus, ſub vmbra alarum ſuarum clementer protegat, & ad

 omnem

omnem poſteritatem Eccleſiæ, & Reipubl. ſaluam & incolumē ſeruet. Bergæ è muſæo meo 1. Kal. Ianuarij, Anno θεανθρώπου Milleſimo ſexcēteſimo decimo nono, quem T. G. Eccleſiæ, totiq; Reipublicæ Chriſtianæ, felicem, pacatū, tranquillum & ſalutarem precor & exopto.

T. G.

Deuotiſſimus

Ioan: Wolfgang. Ziller. D.

In

In
Eruditiſſimum
DE SVMTIBVS STVDIORVM CAVSA FACTIS, &c.
Tractatum novum
Autore
Viro Clariſſimo & Conſultiſsimo
IOAN: WOLFGANGO HILLERO I. V. D.
Amico veteri meo.

HILLERE corculum Themiſtos, Apollinis
Charitumq; ocelle; quæ merere præmia;
Quando, ſtudioſos, edoces, non cogier
Poſſe, vt, parente mortuo vtroq;, inſerant
(Niſi ſint pecuniperdæ ij deperditi;
Vel ſic parens voluerit expreſſiſsimè)
Sumtûs, & expenſas ſtudiorum gratiâ
Factas, in ipſam hæreditatem? ó aureum
Libellum! ó vtiliſſimum quoq; ſingulis,
Operam quibus volup dare bonis literis!
Ex hoc enim quis quod ſibi ius competat
Diſcet; videbit in hoc, vt in perlimpido
Speculo, omne. Perge plura deîn, carum
Politioris Ingenij, eia, ſpecimina (caput,
Edere. Tibi feret tuis laboribus
Brabeia digna, crede mihi, gens poſtera.

l. m. q.

Inter curiæ curas deproperabam
Chriſtophorus Hæflichius, Norimb.
Reip. Patriæ à Secretis. Poëta nobilis.

Digitized by Google

IN ZOILVM.

NOtus quorundam mos eſt, ſubſannia dictis
Spargere, ſunt multo cum ebria turba mero.
Nunc hunc, nunc illum proſcindunt iudice lingua,
Soli tunc ſapiunt, ſoli & aperta vident.
Non bonus eſt vllus, non iuſtus, non quoque doctus,
Nec placet his quiſquã, ſit licét ipſe pius.
Tantus liuor ineſt, & tanta ſuperbia mentẽ
Faſcinat, vt ſemet noſcere nemo queat.
Non hi ſunt homines, nec ſemina ducere cœlo
Crediderim, aſt orco proſilijſſe puto.
Mordaci abſentẽ linguâ qui rodit amicum,
Cor habet illyrica nigrius ille pice.
Nec ſapit, explorat qui non prius omnia ad vnguem,
Seu ſua facta ſuæ, ſeu ſua dicta viæ.
Candida turba operas has æqui conſule, namq;
Qui dedit has, olim cõmodiora dabit.
At tu turba vale, nigri quæ Dæmonis eſſe
Crederis obſcœni podice nata patris,
Et proſcinde, ſatis donec tibi feceris ipſa,
Nouimus ingenium peſſima turba tuum.

C. A.

Digitized by Google

SVMMARIA.

1. *IN nomine Ieſu Chriſti ad omnia conſilia & actus progrediendum.*
2 *Aequitas vult, vt qui communes habēt parentes, & commune domicilium, æqualiter tractentur.*
3 *Inæqualitate inter fratres naſcuntur rixæ & inuidiæ.*
4 *Inæqualitas eſt mater & nutrix diſcordiæ.*
5 *Aequalitas non parit bellum.*
6 *Nemo in legitima defraudandus.*
7 *Legitima debetur liberis jure diuino, jure naturæ, jure Canonico, & jure ciuili.*
8 *Legitima alimentorum loco ſuccedit.*
9 *Liberi legitima non poſſunt priuari, etiamſi patri ſint inobedientes.*
10 *Legitima ſtatuto tolli non poteſt.*
11 *Quod fit in fraudem legis, pro nihilo habetur.*
12 *Quod obtinet in caſtris Martis, obtinet etiam in caſtris Muſarum.*
13 *Milites armati conferunt ſumptus in militiam factos.*
14 *Pater tenetur alere liberos.*
15 *Alimenta qui denegat, liberos necare dicitur.*
16 *Alimenta & Studia æquiparantur.*

Digitized by Google

17 *Alimenta liberi non conferunt.*
18 *Qui vult conſeq. vult etiam antecedens.*
19 *Expenſæ in priuignum factæ, ceſſante affectu Vitrici, repetuntur.*
20 *Affectio patris erga filium nunquam ceſſare præſumitur.*
21 *Si id ineſt quod minus ineſſe videtur, inerit etiam quod magis.*
22 *Miles non tenetur conferre ea, quæ pater ei in caſtra proficiſcenti dedit.*
23 *Labores alicuius non debent alteri fructum vel lucrum adferre.*
24 *Studioſus maioris conditionis eſſe debet quàm miles.*
25 *Expenſæ ſtudiorum, reputantur Eccleſiæ cauſa factæ.*
26 *Studiorum cauſa pia, atq; fauorabilis.*
27 *Fauores ampliandi, odia reſtringenda.*
28 *Quæ in fauorem alicuius indulta ſunt, in eius damnum haud retorqueri debent.*
29 *Nihil præclarius Eruditione.*
30 *Emancipatus mutat familiam.*
31 *Emancipatus de jure ciuili filius eſſe deſinit.*
32 *Quod ſine conditione datur, purè datum eſſe præſumitur.*
33 *Expreſſa nocent, expreſſa non nocent.*
34 *Multa tacita habentur pro expreſſis.*
35 *Legatum dotis, incertitudo non vitiat.*

36. Par

36 *Par & ſimilis eſt in iure, cauſa dotis, & ſtudiorum.*

37 *Pater tenetur dotare filiam, quamuis ſine ipſius conſenſu nupſerit.*

38 *Liberi non tantum parentibus, ſed etiam Reipublicæ naſcuntur.*

39 *Contractus ſimulatus, nunquam eſt ſine dolo.*

40 *Nullum munus Reipubl. offerre maius meliusue poſſumus, quàm ſi iuuentutem informamus.*

41 *Pater & Filius ſunt vna perſona.*

42 *Nemo ſibi ipſi aliquid donare poteſt.*

43 *Donatio ob cauſam, propriè donatio non eſt.*

44 *Donatio inofficioſa, fit in fraudem legis.*

45 *Studiorum labor ſi non remuneratione, ſaltem miſeratione dignus.*

46 *Vtilitas publica, præferenda vtilitati priuatæ.*

47 *Pia cauſa facit, vt pluribus interdum caſibus à diſpoſitione juris ciuilis diſcedatur.*

48 *Studiorum cauſa, Pia eſt.*

49 *Turbare ſtudium, eſt turbare vtilitatem publicam.*

50 *Pater non tenetur filias æqualiter dotare.*

51 *Pater plus vni filio quàm alteri relinquere poteſt.*

Digitized by Google

52 *Mater poteſt donare totum patrimoniũ vni filio, reſeruata alijs legitima.*

53 *Pater, ſi vult, bona ſua in mare proijcere poteſt.*

54 *Parentes liberis legitimam tantùm relinquere tenentur.*

55 *Magna eſt differentia inter militiam togatam, & armatam.*

56 *Fratres fratri ad cœpta ſtudia abſoluenda, ſumptus ſuppeditare non coguntur.*

57 *Non minus ſuſtentatur Reſpublica armis ſtudiorum, puta, libris, quàm gladijs & machinis bellicis.*

58 *Pennæ ſcriptoriæ loricas bellatorum penetrant.*

59 *Doctoratus eſt dignitas.*

60 *Doctores torturæ ſubijci non poſſunt, excepto crimine hæreſeos & læſæ maieſtatis.*

61 *Doctores coram judice, non ſtant, ſed ſedent.*

62 *Doctores iurisiurandi, vel teſtimonij dicendi cauſa, domo ad tribunal non euocantur, ſed domi expediunt.*

63 *Doctores ſunt Nobiles.*

64 *Doctores poſſunt inſignia nobilium vſurpare.*

65 *Veſtimenta, alimentorum nomine veniunt.*

66. Mater

66 *Mater filio alimenta non debet.*
67 *Nemo alimentis quotidianis defraudã-dus.*
68 *Nulla regula tàm firma, quæ non habeat exceptionem.*
69 *Ceſſante cauſa ſtudij, ceſſat priuilegium.*
70 *Contraria cauſa, contrarium operatur effectum.*
71 *Grauius eſt delictum, quod faciendo, quàm quod omittendo committitur.*
72 *Ea voluntas teſtatoris attendenda, quæ iuri non repugnat.*
73 *Diligentes patresfam. ſæpè minutiſſima in libros rationum referre ſolent.*

B. F.

CVm ſecundum Sacratiſſimum, & Auguſtiſſimum Imp. Iuſtinianum *in l. 2. C. de offic. Præf. præt. Afr:* In nomine Domini
1 IESV CHRISTI, ad omnia conſilia, omneſq; actus ſemper ſit progrediendum; Et in *Nou. 6. collat 1.* tunc benè vniuerſa gerantur & competenter, ſi rei principium fiat decens, & amabile DEO; exemplo Pientiſſimi Imperatoris in Nomine Altiſſimi hoc exordiar. An Filius pecuniam ſtudiorum cauſa à Patre transmiſſam, eo extincto, in diuiſione bonorum, cum fratribus & ſororibus conferre teneatur?

Et

Et certè, quod propoſitū caſum attinet: haud contemnendæ autoritatis Dd. ſunt, qui Affirmatiuam exoſculantur ſententiam, & tales expenſas, collationi ſubijciunt: proq; ſua hac ſtabilienda & confirmanda opinione, his vtuntur argumentis, ſeu rationibus.

I. Aequitati nihil tàm contrarium, 2
quàm inæqualiter tractare e- *Rationes*
os, quos æquales ipſa fecit Natura, *affirmatiuæ.*
qui communes habent parentes, & cōmune domiciliū *l. 1. C. vnde lib. l. iam hoc iure 4. & l. Lucius 45. ff de vulg. & pup. ſubſt. l. ſi maior 4. C. commun. diuid. l. inter filios & filias 11 C. fam. erci. maximum vitium 4. C. de lib. præt.*

II. Inæqualitate, inter fratres na- 3
ſcuntur rixæ, & inuidiæ: *vt communis omnium rerum magiſtra docet experientia.* Omnis autem via, ex qua diſcordia oriri poteſt, præcidenda eſt, & illa eligenda, quæ concordiam & charitatem fraternam conſeruat,

ſeruat,

ſeruat. *Bl. & Salicet. in l. cum oportet 6. C de bon. quæ lib. Ruin. conſil. 12. nu. 6. Cacheran. deciſ. Pædemont. 23. num. 16.*
4 Vt ergò tollatur inuidia & diſcordia, cuius mater & nutrix eſt ipſa Inæqualitas *Rol. à Valle conſil 100. nu. 17. vol. 3. & cons. 51. nu. 8. vol 4. Soc. cons. 21. nu. 7. vol. 3. Cephal. cons. 67. nu. 20. & ſeq. vol 1. & conſil. 28. nu. 1. & ſeq.*
5 *vol 2.* Aequalitas, quæ ſecundum *Pythagoram & Platonem 2 de L L.* ἐ πόλεμον ποιεῖ, hoc eſt, non bellum parit, inſtituenda, & fouenda.
6 III. Nemo in legitima defraudandus. *Sichardus in auth. nouiſſima nu. 24. ibi, legitima ſine omni conditione et onere debetur filijs. C. de inoffic. teſtam.*
7 Nam iure Diuino, iure Naturæ, iure Canonico, jure ciuili & de æquitate naturali, liberis debetur, *Arnold. Reyger in Theſauro juris fol. 79.*
8 *nu. 77.* Et vicem Alimentorum ſubit, *Regner. Sixtinus conſ. ij. n. 28. vol 3.*
9 *inter conſil. Marpurg.* Hinc ea priuari
non

non poſſunt, etiamſi patri fuiſſent inobedientes *Barbat. conſil. 10. col. 3. vol. 4. per auth. hoc amplius C. de fidei-* 9
commiſs. Neq; Statuto tolli poteſt, 10
Boër. deciſ. 118. n. 6. part. 1. Alex. conſ. 211. nu. 8. vol. 7. Schurff. conſ. 96. n. 12. cent. 1. & conſ. 36. n. 4. cent. 2. Weſenb. conſ. 24. n. 6. 7. Simon Piſt. conſ. 6. n. 4. Ant. Fab. defin. 6. C. de. LL. Bronch. cent. 1. aſſert. 34. Myns. cent. 5. obs. 43. Wurms. obs. 10. t. 39. Gail. 2. obs. 122. & infiniti alij.

Ex quibus adductis, ſequitur filiũ ſtudioſum pecuniam cõferre debere, cùm aliâs reliqui fratres & ſorores in legitima defraudarẽtur.

IV. Quicquid fit in fraudem le- 11
gis, illud pro nihilo habetur, *argumento l. 1. & pen. C. de. inoffic. donat. Iaſon ad § item ſi quis Inſt. de action. & Sebaſt. Hornmold in Repertorio ſuo juris.* Atq; aſſerere ſumptus ſtudiorum cauſa factos, in collationẽ non venire, in fraudem legis fit: Quando enim Teſtator fatetur in filiũ mul-

tos magnoſq; ſumptus collocatos eſſe, interim tamen illos ab eodem computari non vult, multum hereditarijs bonis detrahit, & per eiusmodi detractionem, legi fraudem facit *tt. C. de inoffic. teſtam. & l. omnes 17. § Lucius 1. ff. d. his quæ in frau. cred.*

12 V. Quod obtinet in caſtris Martis, illud etiam obtinere debet in ca-
13 ſtris Muſarum. Atq milites Martis, cõferunt ſumptus in militiam factos. *l. pen. C. de collat.* Ergo & milites Muſarum.

VI. *Adducunt Nou. 18. cap. 6. vbi Imp. Iuſtinianus hunc in modum reſcribit. Siue inteſtatus quis moriatur, ſiue teſtatus, collatio, & exinde æqualitas, locum habet, niſi expreſſim deſignauerit ſe velle non fieri collationẽ.* Inde colligunt & Filium pecuniam á patre acceptã, cõferre debere, ſi expreſſa patris voluntas hac de re non reperiatur.

VII. *Deniq; producunt verba Papiniani*

niani in l. 15. ff. d. muner. & honor. quæ ſic ſonant. Et ſi filium pater Decurionem eſſe voluit, tamen defuncto, Honores, qui filio Decurioni cõgruentes poſt mortem patris obtigerunt, ad onus coheredis filij non pertinent. Hinc volunt, collationem à filio fieri debere, cùm ſecundum præfatum Papinianum onus ad coheredes non pertineat.

Atque hæ Rationes ſunt, quæ à parte affirmantium moueri, & in medium adduci ſolent: Quæ etſi ſpecioſæ, & apparentiam veri habere videantur; tamen tantæ non ſunt, quin Rationibus & Autoritatibus grauiſſimorũ Ictorum, ex altera parte impugnari nequeant.

Rationibus) I. Pater tenetur alere 14
liberos *tt. C. d. alend. lib. à parent. l.* *Rationes*
vnic. § 5. v. ſileat C. d. rei vxor. act. l. 8. *Negatiuæ.*
§ 5. C. de bon. quæ lib. c. ex literis 2. x. de conuerſione infidel. Quia nemo vento viuere præſumitur l. fin. in fine C. de alim. pup. præſtand. Vnde alimenta qui 15

 denegat,

denegat, liberos necare dicitur, *teſte Gailio lib. 2. obſ. 22. n. 15. ff. l. necare 4. ff. d. agnoſcend. lib.* Quo jure ergò debētur Alimenta, eodem &
16 ſumptus ſtudiorū; quia Alimenta & ſtudia æquiparātur. *l. qui filium 4. ff. vbi pupill. educ. deb. l. 1. ibi. in alendo eo, vel forté ad diſcendum C. d. infant. expoſ. Alex. conſ. 178. nu. 7. Weſenb. conſ. 80. n. 2. & 7. Franciſ. Pfeil. conſ. 95. n. 3. Pruckhmann conſ. 35. n. 94. vol. 1. Trentacinq. d. aliment. reſol. 1. n. 27. Ioh. Pet. Surdus d. aliment. tit. 4. q. 6. Myns. cent.*
17 *3. obs. 12. & alij.* Atqui Alimenta, filij non conferunt, cùm parentes naturali ratione ad alēdos liberos obſtricti ſint, *l. fin. §. 5. C. de bonis quæ lib. Frider. Mindanus lib. 2. de mand. iud. c. 54. n. 2. Et magiſtratus autoritate ad ſubminiſtranda alimenta cogi poſſint, l. 5. § 12. ff. d. agnoſ. lib. l. fin. C. d. alend. lib.* II. *Imp. in l. vnic. C. d. peric. ſucceſ. lib. 10. ſic ſcribit. Si de proprio ſuo patrimonio muneris editionē tuo nomine pater tuus repromiſit,*

Digitized by Google

repromiſit, ideoq́, etiam Sacerdotem te creari impetrauit: onus erogationis commune omnium heredum eius eſſe, præſes prouinciæ non ignorat. Hinc ſic
argumẽtatur, Qui vult cõſequens, 18
vult et neceſſarium antecedens. At parens vult cõſequens, vt ſcilicet filius euadat in virum doctum. Ergò & ſumptus velle debebit, ſine quibus ad illud cõſequens peruenire nequit. *argum. l. 2. ff. de jurisdict.*
III. *Imp. Gord. in l. 15. C. d. neg. geſt. ita reſcribit. Si paterno affectu priuignas tuas aluiſti, ſeu mercedes pro his aliquas magiſtris expendiſti, eius erogationis tibi repetitio nulla.* Ex qua lege illud
colligo. Si vitricus tum demũ po- 19
teſt repetere ea, quæ Priuigno ſuo dedit, quando paternus affectus ceſſat, aliâs non; Sequitur ecõtra in vero patre, repetitionem nullo
modo locum habere, cùm affectio 20
paterna nunquã ceſſare præſuma-

tur, *Bald. in l. mater tua C. de oper. liber. Et ſi id ineſt, quod minus ineſſe videtur, inerit etiã, quod magis. c. cum in cũctis 7 in pr. & ibi gl. Panormit. Imola & canoniſtæ x de Elect. l. vlt & ibi gl. Ioh. de Plat. & Dd. C. qui ætate vel prof. ſe excuſ. lib. 10.*

21 IV. Quo jure, & priuilegio vtuntur milites armati, eodem etiam fruuntur togati *Eberh. in Top. à milit. armat. nu. 1. per l. fin. C. de Palatin. ſacror. largition. lib. 12. Cyn. in l. 1. quæſt. 5. vbi & Salicet. C. de jur. & fact. ignor. Paris à Puteo tr. de re milit. tit. an armiger poſſit reprobari ab official. exerc. nu. 5. Br. Alex. Socin. & Iaſon in l. miles ff. de re iudic.* Atqui filius fam. miles,

22 omnia præcipua habet, quæ pater ei, in caſtra proficiſcenti, elargitus fuerit *l. 4. ff. d. caſt. pec.* Quid ni & filius fam. ad Muſarum caſtra proficiſcens? Cùm vtrobiq; par ſubſit cauſa *l. 14. C. d. aduoc. diu. iud.*

V. *Imp. Anaſtaſius in l. 5. C. d. ſilent. lib. 12. ait: Iubemus clariſſimorum ſilentiariorum*

tiariorum præditos militia, etſi genitorum ſuorum in poteſtate ſint conſtituti: quæcunq; ſolatiorum ſeu emolumẽtorum vel Donationũ, ſeu hereditatum nomine per militiam, vel quamlibet eiusmodi cauſam his acquiſita ſunt, vel fuerint: Iure Caſtrenſis peculij poſſidere, nec ea poſſe vel Parentes ſuperſtites ſibi vindicare, vel auferre, vel etiam poſt eorum obitũ, Fratres vel alios eorum Heredes, quaſi ad defunctorũ dominiũ pertinentia, in Diuiſionẽ deducere: nec enim 23
oportet Labores eorum alijs fructum, vel lucrum adferre. Ex horum verborum generali ratione, idem de filiofam. Studioſo aſſerere poſſumus, cùm, vt in præcedẽti ratione dictum, iiſdem quibus miles gaudiat priuilegijs. Non
ergò deterioris, ſed Maioris con- 24
ditionis & prærogatiuæ eſſe debet: Nam quamuis ſecund. verſ. illum.

Dent magnũ Martis victricia cornua nomẽ:
Gloria, lausq; tamen, maior ab Arte venit.

Hinc Alphonſus interrogatus à quodam, vtri rei ſeſe plus debere fateretur: Libris, an Armis? Ex libris, reſpondit, & arma, & armorũ iura didici. Ob quam cauſam Alexander Magnus ſub puluino Homerũ habuit, eum nocturna diurnaq́; manu verſauit, ſecumq́; homines duxit literatiſſimos. *Sed vide Ioh. Lauterbachium in tr. de armis & literis. Melch. Iunium p. 9. orat Argent. Eliam Reuſner. lib. 1. art. ſtrata. c. 1. Philipp. Camerar. lib. 3. medit. cap. 68. & Eraſm. Vngepaur in ſuo collegio Ien. pub. diſp. 1. th. 9. ſub. lit. A: vt qui eleganter tractant, Res ne belli, an vrbanæ maiore gloria dignæ ſint.*

25 VI. Expenſæ Studiorum, reputantur Eccleſiæ cauſa factæ, *t. t. x de magiſt. & ne aliquid exig. pro licent. doc. c. cum ex eo 34. de elect. in 6. Boër. conſ. 16. nu: 22. Nic. Reuſner. lib. 3. deciſ. cap. 4. per tot.* At Eccleſia nihil confert. Vnde & nec ſtudia.

VII.

VII. Studiorum cauſa, Pia, atq; Fauorabilis eſt ſecundum Bart. *in l. 1. ff. ſolut. matr.* Fauores autem ampliandi ſunt, odia reſtringenda *c. odia d. § 1. in 6.. inter pares 38. ff. de re iudic. Anchoran. cõſ. 356. Alciat. de præſumpt. reg. 3. præſ. 34. nu. 13. Philippus Matthæj conſil. 25. nu. 34. inter conſilia Marpurgenſia vol. 3.* Et quæ Fauorem alicuius indulta ſunt, non debent in eius damnum retorqueri, *l. quod fauore 6. C. de. LL. c. quod ob gratiam d. § 1. in 6.* Iam, ſi filius pecuniam conſumptam, cum fratribus conferre deberet, fauor ipſius fruſtraneus eſſet. 26 27 28

VIII. Deniq;, *Vlpianus in l. 50. ff. fam. Erciſ. expreſſè tradit.* Quæ Pater filio emancipato ſtudiorum cauſa peregrè agenti ſubminiſtrauit, in rationem portionis, quæ ex defuncti bonis ad eundem filium pertinuit, computari Aequitas non patitur. Et ſanè meritò. Quis enim

eorum non miſereatur, *ait lauda-
tiſſimus Imp. Fridericus I. in auth. habi-
ta C. Ne filius pro patre,* qui amore
ſcientiæ exules facti, de Diuitibus
pauperes, ſemetipſos exinaniunt,
vitam ſuam multis periculis ex-
ponunt, et à viliſſimis ſæpè homi-
nibus (quod grauiter ferendum
eſt) corporales injurias ſine cauſa
perferant. Quæ verba vt pathetica
ſatis ſunt, ita & ſingulos cum pa-
rentes, tum fratres, Sorores, alioſq;
cognatos permouere debeant, vt
potius quibus poſſunt laudibus
filios, & fratres eruditos extollant,
quàm impijs querelis & calamita-
29 te, vt ſæpè fit, afficiant. Quid enim
„ præclarius eſt Eruditione? Vnde
„ maior toti familiæ gloria acquiri
„ poteſt, quàm per doctos, & expe-
„ rientia præditos cognatos? Vnde
„ Stemata, & familiæ præclaræ incre-
„ mentũ ſumpſère, niſi per hoc Vir-
„ tutis, doctrinæ, & rerum experien-
„ tiæ medium. *Eleganter Lud. Schwar-
tzenmair,*

Digitized by Google

tzenmair, in q; q. ſuis miſcel. lib 1. cap. 12. Cæterum, *præfata lex 50. ff. ſam. erciſ.* cōcepta eſt de filio Emancipato, & vult, quod ſumptus ſtudiorum cauſa factos, non teneatur conferre. Hos ſi non tenetur Emancipatus, multò minus filius in poteſtate ſeu ſacris paternis cōſtitutus, cōferre tenebitur, præſūptio namq; eſt, affectum paternum magis eſſe in hoc, quàm in Emancipato, vt qui mutet familiam, minimam 30
capitis diminutionem patiendo, *§ minima 3. Ibi. de capit. deminut.* De jure ciuili filius eſſe deſinit, legis 31
ſucceſſione non gaudet: nec ſuus heres eſt *§ Emancipati 9. ibi de hered. quæ ab inteſt. deſ. § emancipatos ibi de exher. lib. Porrò* præſumptio juris eſt patrem donandi animo pecuniam filio ſtudioſo mittere. Si enim tum demum filius pecuniam cōferre tenetur, quando cōditio illa reperitur, quod Credendi animo

mo miſerit, vt traditur *in d. l. 5. fam. erciſ.* Sequitur è contra, quando conditio illa non adſit, donaſ-
32 ſe cenſeatur. Quod enim ſine cõditione datur, purè datũ eſſe præſumitur, & quod non animo repetendi datum eſt, donatum eſſe intelligitur. Præſumendum autem eſt, ſemper in caſibus dubijs & incertis, ſi pecunia filio miſſa, donandi animo miſſam eſſe.

Obi. Nec eſt quod obijcias. Nullam donationem inter Patrem & Filium factam fuiſſe, cùm de ea, nulla patris teſtatoris extet volun-
Reſp. tas. ℞ Satis namq; apparet voluiſſe hoc patrem, ſi enim ablegauit filium ad artes addiſcendas, voluit & expenſas, cùm ſine his artes addiſci nequeant.

Obi. Nec obſtat. Quod Patris voluntas, dicto aut ſcripto, non ſit expreſſa, aut certè juramento ſtabilita, quo aliàs quælibet donatio filio à patre facta, confirmatur, vt

jure

Digitized by Google

jure valeat atq; ſubſiſtat, *ſecundum Ioh. Andr. in addit. ad Speculat. tit. de teſtam. § 1. col. 2.* ℞ Nam vt Modeſtinus *in l. 195.* ait, expreſſa nocent, non expreſſa non nocēt. Multaq́; ſæpenumero tacita, pro expreſſis habētur, vt videre eſt ex *l. cum quid 3. ff. reb. cred. l. debitorem 15. C. de pignor. l. ſi debitor 12. C. de diſt. pig. l. ſi mater 3. C. d. inoffic. teſt.* Nec quicquam refert, vtrum quis voluntatē ſuam declaret verbis, an rebus ipſis, aut factis, *l. de quibus 32. ibi nam quid intereſt ſuffragio populus voluntatem ſuam declaret, an rebus ipſis & factis ff. de legit.* Et quamquam incertus cōtractus minimè valet, ſi rigorem juris ſpectes, *vt latè tradūt Bart. & Dd. in l. 115. de V. O.* tamen vt legatum dotis Incertitudo non vitiat, ita nec legatum Studiorum cauſa factum *l. 12. ff. de leg. 3.* Par ſiquidem & ſimilis eſt in jure, cauſa Dotis, ac ſtudiorū *gl. in l. 1. in fin. C. de ſtud. lib. vrb. Rom. lib. 11.*

Resp. 33 34 35 36

Proinde

Proinde vt Dos habet prælationis priuilegium: Ita & cauſa ſtudiorũ *Bart. & Dd. in l. 1. ff. ſolut. matr.* Et vt
37 pater tenetur dotare filiam, quamuis abſq; illius conſenſu nupſerit, *tradente Gailio lib. 2. obs. 95. nu. 10. Nic. Eberhardi conſil. 182. vbi & per infinitas authoritates probat, filiam ob id nec dote ſua priuari, nec exhereditari poſſe.* Ita et artem aliquam dare filio, ex qua viuere poſſit honeſtè. Et ſi nolit, autoritate iudicis cogi queat. Liberi enim, non tantũ parentibus,
38 ſed etiam Reipub. naſci dicuntur, *l. 1. § et generaliter 15. ff. d. vent. in poſ. mit. l. 2. ff. d. I. & I. l. 14. ad ſen. Trebel. l. 1. ff. ad l. Iul. maieſt. l. 19. § 7. de capt: & poſtlim. reu. l. 14. de. muner. & honor. l. 200. § 3. d. V. S.* Et grauia vulnera Reipub. infligũtur, ſi iuventus negligitur, teſte Gilkenio ad librũ 8. polit. Ariſtotelis. Hinc veriſſimè ſcripſit Cic. 3. de diuinat. Nullum
39 munus Reipub. afferre maius, meliuſue poſſumus, quàm ſi doceamus,

mus, & erudiamus iuuentutem. Tum enim demũ Reſpub. Beata, ſi Platoni credim⁹, quãdo in ea multi ſunt ſapientes ſeu literati. Nec etiam eſt quod dicas. Hic Simulatum cõtractum eſſe inter Patrem, & Filium. ℞ Nam cõtractus ſimulatus nũquam eſt ſine Dolo. Quis hîc dixerit eſſe dolum? Nec quartò eſt, quod obiicias. Donationem inter Patrem & Filium non poſſe ſubſiſtere, exinde quòd pater & filius vna perſona eſſe fingatur *l. vlt C. de impub. & alijs ſubſt. Alciatus de præſump. reg. 3. præſump. 31.* At nemo ſibi ipſi aliquid donare poteſt *l. ſi quis pro eo 56. § 1. ff. de fideiuſ.* nam differẽtia debet eſſe inter donantẽ & accipientem, *d. § 1. de fideiuſ.* Ergo eiuſmodi donatio inualida, & per cõſequens ſumptuum refuſio in diuiſione neceſſaria. ℞ Diſtinguendum eſt inter Donationẽ Puram vel Simplicem, ſeuMeram, quæ

Inſt.

Reſp. 40

Obi.

41

42

Reſp.

quæ ſcilicet nullam habet cauſam annexam, niſi meram liberalitatẽ, & beneficentiam gratuitam, *vt ait*
43 *Clarus in § donatio q. 8.* et Donationem ob cauſam, puta ſtudiorum, aut officiorum. Obiecta hactenus, locum habent in Donatione ſimplici, non in Donatione ex cauſa, quæ omninò valet; ita vt nec reuocari, nec in legitimam computari debeat *Auth. vnde et ſi parens C. de inoffic. teſt.* Et ratio eſt, quia ob Cauſam donatio, non eſt propriè donatio, propterea, quòd non fit meræ liberalitatis exercẽdæ cauſa, ſed ea lege, vt aliquid fiat, vel non fiat, vel ſub modo, & conditione, vel ex certo tempore, aut in certũ tempus donatur *l. 1. C. de donat. quæ ſub modo vel cõdit. &c.* Eamq; ob cauſam huiuſmodi donatio peculio aduentitio potius, quàm profectitio adſcribitur, quod vt ab hereditate, defuncti ſcilicet, alienum eſt: ita collationis nullam habet cõſideratio-

derationem. Hinc ſi Pater filio ab Academia reuerſo aliquid donaverit, & matrimonium contraheret cum muliere aliqua nobili, quæ alioquin nolebat ei nubere, donatio iſta valet, nec confertur. Cravetta *conſ.85. Ioh. Petr. Surd. conſ.143. Burſatus conſ.188. n.11. lib.2.* Cum enim ob merita fiat, cēſetur donatio aduentitia, non profectitia. *Fachin. lib.5. contr. cap.82. Bart. in l. frater à fratre ff. d. cond. indeb. Nic. Reuſner. dec.11. n.40. Ang. in l.1. in fin. ff. ſolut. matrim. Arius Pinell. in l.1. n.92. C. d. bon. matern. Ant. Gomez. var. reſolut. cap.4. in fine. Duennas in reg.223. Couarruv. lib.1. var. reſolut. c.16. n.2. Ant. Gabriel. in communi opinione in lib.3. ſub tit. de donat concluſ. 4. & 6. Menoch. cent.2. qq. arbit. caſu 132. n.4.*

Nonnulli ſunt, qui hoc in caſu diſtinguant inter donationes, quæ morte confirmantur, & inter donationes, quæ ante mortem reuo-

cantur: & ad priorem donationem referunt ea, quæ pater, ſtudiorum cauſa, miſit filio. At negat *Treutlerus in diſputationibus ſuis, theſi 3. de donat.* donationem à patre in filium collatam, morte patris confirmari. ℞. Concedo hoc, quo ad jus Vetus: non autem quo ad jus Novum, quo jure hodiè donationes ſilentio cō-firmantur. *l. 25 C. d. donat. inter Vir. & ux.*

OB Nec deniq; eſt, quod dicas. Has
donationes, inſtar inofficioſæ do-
nationis valere. ℞. Negatur enim
hoc, cum donatio inofficioſa, fit in
fraudem legis, ad excludendam in-
44 officioſi teſtamenti querelam *l. 1 &*
l. pen C. de inoffic. donat Ratio eſt, quia
donator totum patrimonium ex-
haurit, largiendo, vel maximā eius
partem *d. l.* 1. Hoc autem caſu, fraus
legi non fit, ſed potius in laude po-
nitur, ſi quis filium liberalibus di-
ſciplinis erudiendum curat. Dein-
de

de inofficioſum donatũ nullo modo intelligi poteſt, niſi contingat lacio in legitima *Teſte Thoming. deciſ. 32.*

Et hæc de Rationibus, vbi ſupra dixi & Rationibus, & Autoritatibus priorem ſententiam impugnari poſſe: ſequuntur ergò ordine nunc Autoritates Dd.

Autoritatibus) Defendunt hanc ſententiam *Bart. in l. §. nec Caſtrenſe n. 8. C. d. collat. bon. Alex. ad l. 5. donatione in fin. C. eod. Cumanus conſ. 40. Tiber. Decianus conſil 15. n. 8. 10. 17. & conſ. 38. vol. 2. Crauetta conſ. 125. Caualcanus p. 2. de contract. deciſ. 11. n. 22. Gomez. ad leg. Taur. n. 17. Rebuff de privil. ſcholar. privil. 56. Menoch. lib. 2. arb. qq. caſ. 131. Coſtal. ad l. quæ pater filio 50. ff fam. erciſ. Nemeus de collat. q. 18. per tot. Oldẽdorp. conſil. illuſt. p. 3. conſil. 60. Ioh. Garzias in tr. de expenſ. cap. 4. n. 6. 7. 8. Franciſ. de Porcellin. tr. de duob. fratr. q. ſecund. principalis q. 1. n. 1. & ſeqq. Pet. de Vbaldis de* Autoritates Dd.

Digitized by Google

duob. frat. fol. 247. n. 25. Maſcard. de probat fol. 2. concl. 724. Ioh. Pet. Surdus tr. de aliment. tit. 7. q. 1 n. 43 Zaſius ad l. ſtipulatio hoc modo 61. n. 47. d. V. O. Hart. Piſtoris lib. 1. q. 19. Ant. Faber defin 29. n. 2. C. de inoffic. teſt. Sichard. ad l. filia 18. n. 3. C. fam. erciſ. VVeſenb. conſ. 15. n. 8. & in paratit. d. collat. n. 3. vbi ait hanc impenſam quodammodo eſſe æs alienum, ac deberi filiis. *Schneid. in com. Inſt. fol. 258. n. 75. de donat. int. viuos. Emanuel Mendez de Caſtro ad l. cum oportet 6. C. de bon. quæ lib. Schurer. de ſucceſ. ab inteſt. tit. 8. limit. 2. Iacob Thoming deciſ. 32 Ioh Saporta de collat. c. 5 Giphan. lib. 1. diſput. diſp. 1. in coroll. Chilianus König in proceſſu cap. 171.* von erpenſen bey den Perſonen. *Rut. Rulant. p. 4. lib. 5. cap. 14. n 22. Pacius ad l. quæ pater 50. fam. erciſ. Lud. Schvvartzenmair lib. 1. qq. miſcel. c. 12. & in Conſ. Illuſt. Conſiliorum conſ. 4 p. 1. collecta per Ioh. Baptiſtam Cæſarem ſyndicum quondam Francofurtenſem. Ioh. Köppen deciſ. 14. n. 10.*

14.n.10.Cuiac.3.obſ.30.Cothman conſil. 3.n.27.Daſſel. latè ad conſuetud. Luneburgenſes art. 19. n. 15. vſq; ad num. 34. Treutler.p.1.diſp.19.th. 13 lit. b. & parte 2.diſp.17.th.5.lit.k.&th.6.lit.b.Fachin. lib.5.controu. c. 83. Dn. Arumæus diſp. Pand.10.th. 15. Onciacius in qq. Acad. q. 37.in fin.Gothof. ad d.l 50. fam. erciſ. & alibi.Speckhan cent.2.claſs.1. q.12. Arnoldus Reyger in theſauro iuris de collat. bon.n.346. vbi idem de metropolis patriæ obſeruatione, additis quibuſdam reſtrictionibus teſtatur.*Bocer.claſs.3 diſp 13. n.28. Coler. deciſ. 62. nu.20. Fomann. in diſp. extra ordin. de An. 1601.Et in diſp. qq. miſcellanearum q.79. An. 1614. Reſpond. Petro Scorlero Sileſio.Dom. Arumæus in diſp. extraordinaria de An.1607. Reſpond. Vincentio Millero Hamburg. & in diſp. de Tranſact. eodem Anno habita Reſpond. Ioh.* Pfeiff *Pomer. in coroll. vlt. Gotfredus Antonius in eleganti illa diſputatione de actionibus,earumq; formandis libellis de*

*An.*1611.*th* 66.*ſub lit. f. Reſpond. Gerbero* Dieterich *Neoburg. Saxonem. VVolfgangus VVertherus* Millpfort *in diſp pub. Ienæ habita de Anno* 1609. *Reſpond. Ioh. Mauritio Lenkta Magdeburg. Ioh. Michael Beuther in diſp. controuerſ. qq. nomicopolitic. q.* 53. *Reſpondente Iacobo Scelleczy Hungaro, Anno* 1615. *Argentorati. Iacob Schröter in diſp. publ. de mixtis dupliciũ iudiciorũ actionibus th.*31.*& ſeq. Reſpondente Ioh. Conrado Killing. Naſſov. Ienæ A.*1603.*th.*28. *Reſp. Ioh. Corningo Sil. Ioh. Sueuius in diſp publ. de Teſtam. th* 23.*de An.*1611. *Reſpond. Frid. Gualthero, Haſſo. Oſvvaldus Hilliger in diſp. publ. d collat. Reſpõd. Nic. Scharffenberg Roſtoch. th.*90 *de an.* 1609. *Hunnius in diſp. pub. de collat. Bonor. th.* 77.*& ſeqq. Reſp. Ioh. VVolfgango* Duer *Franco an.*1615. *Hanc ſententiam vt veriorem, & humaniorem, placitis ſuis comprobarunt Scabini Lipſenſes, & Ienenſes teſte Thomingio præfato loco, & Nic. Reuſnero lib.* 4. *deciſ. deciſ.*

11.&

11. *& in propoſito caſu, ita pronunciarũt.*

Hat der Vatter einen Sohn auſſerhalb ſeines Hauſſes an frembden orten zum Studieren gehalten / ihn mit Büchern/ Kleidungen/ vnd täglicher vnterhaltung verſorget / So iſt der Sohn nun mehr nach abſterben ſeines Vattern / ſolche auff jhn/ vnd ſeine Studia angewandte vnkoſten/ vnd vnterhaltung ſeinen Miterben zu bezahlen / vnnd in gemeine Vätterliche Erbtheilung zu bringen/ nicht pflichtig. Von rechtswegen.

Idem obſeruatur in Terris Franconiæ Fränckiſch Landsbräuch/ tit. 10. Jn der Theilung ſol all das jenig ligendt/ vnd fahrent/ klein vnd groß/ was jedes Kindt vorhin gekoſt / empfangen vnd eingenom̃en/ jhnen von den Eltern gegeben/ gereichet / zugeſtellet/ gelihen/ oder von ſeinetwegen außgeben/ oder bezahlet worden/ eingebracht werden/ auff daß einẽ gleich

als dem andern geſchehen mög. (Limitatio) Allein da etliche Kinder zur Lehrung/zur Hohenſchul von den Eltern geſchickt worden / darinnen ſie den Eltern gefolgt / vnd der Lehr mit verwilligung der Eltern fleiſſig angehangen / nicht mit müſſigang dz gut vnnutzlich verthon / wider der Eltern willen nichts anderſt fürgenommen / daſſelbig auff zimblichſt zu achten / ſollen ſie in der theilung im zuwerffen nicht ſchuldig/noch in ſolcher theilung jhnen nichts abgezogen werden.

Concordat Jus Saxonicum *lib.* 1. L R. *art.* 10. Gibt ein Vatter ſeinem Sohn Kleider/ Roß oder Harniſch zu der zeit/als ers bedarff/vnd nutzen kan/vnnd es der Vatter auch geben mag/ ſtirbt der Vatter darnach / er darffs nicht einbringen / ſo er theilet mit ſeinen Brüdern.

Idem ſtatuitur in Gallia, prout ipſemet, ibidem multis in locis, vt

Lutetiæ

Lutetiæ Pariſiorum, Turoni, Monſpelii & alibi audiui. Sed audiamus hac de re P. Gregorium Tholoſanum Iſtum quondam celeberrimum quid in ſyntagmate juris vniuerſi *lib.46 c.8.n.7.ſcribat*. Ait autem,

Inter alia Priuilegia, quę habent ſtudia, officij paterni munus præcipuum eſt, inſtruere liberos, & nutrire. Et quemadmodũ jure naturali tenetur, qui generauit, nutrire alimentis corporalibus generatos: Iſte etiam Animum eorundem debet bonis præceptis imbuere, & ſi ipſe non poſſit, vel neſciat, æquum eſt, vt ſuis expẽſis ab aliis fieri procuret. Deinde laborioſum certè

certè opus, eſt ſtudium Literarum, prudentiæ, ac virtutis diſciplina, & ob ea, multa pericula ſubeunda, in peruagandis prouincijs, multisq́; injuriis expoſita, diſcẽtium, vt ſuos aliquando docere poſſint, peregri-
45. natio, vt Miſeratione ſaltẽ, ſi non Remuneratione, ſtudiorum labor dignus ſit. Et ideo collatio eius gratia expenſi, non exigitur. Hæc Tholoſanus.

Refutatio ſuperiorum argumẽtorum. Quæ cum ita ſint, nihil obeſſe ea, quę dubium ex altera parte mouere videbantur, apertũ eſt. Nam quod ad Primam & Secundam dubitandi rationem attinet, licet aliquam videatur redolere iniquitatem, liberos, quos natura æquales fecit,

fecit, inæqualiter inſtituere, & hac inæqualitate diſcordias & rixas inter fratres excitare; tamen illud non attendendum: Vtilitas namque publica, ſemper præferenda 46 vtilitati priuatæ, *ut ex præclaris omnium ICtorum reſponſis conſtat per text. in cap. Imperialem in pr. & prohib. feud. alien. per Loth. & l. vnic. c. 14. ibi ſed quod communiter omnibus prodeſt, hoc rei priuatæ vtilitati præferendum eſſe cenſemus. C. de Caduc. toll.* Et Pia cauſa facit, vt pluribus interdum caſibus à 47 diſpoſitione juris Ciuilis diſcedatur, vt ſcribit *Bl. in l.* 1. *C. de SS. Eccleſ. per c. relatum eſt cum ibi not. x. de teſtam.* Studiorum autem cauſa, Pia eſt, 48 *Bart. in l* 1 *ff. ſolut. matrim.* & concernit vtilitatem publicam: Nam ſecundum *gl. in l. ſtipulatio* 21. § *ſiue autem ff. de oper. nou. nunc.* turbare ſtu- 49 dium, eſt turbare vtilitatem publicam: cùm ſine his nulla Reſpublica gubernari poſſit, pro vt id, non ſolum

ſolum ex conſtitutione Friderici *in auth. habita de priuil. ſtud.* ſed etiam ex praxi quotidiana luculenter apparet. Fauor igitur ſtudiorum facit, quò minus hac in parte æqualitas locum habere poſſit. Et quis quæſo ad ſtudia animum applicare vellet (hoc præſertim tempore, quo etiam ſordidum quemq; auctioriori modo in re ſit, Doctiſſimis quibuſvis, ab imperita plebecula præferri videt) ſi ſciret de ſuo corio in Academijs ludi, eosq́; ſumptus ſibi olim in communi bonorũ diuiſione detractum iri.

59 Præterea, quemadmodum Pater non tenetur filias æqualiter dotare *teſte Decio conſil. 26. col. 4. Bart. in*

l. 77.

l.77.§.dulciſſimis 2.ff.de leg.2. Ita nec æquales partes tenetur liberis relinquere. Imò plus vni filio quàm alteri relinquere poteſt, *vt eſt expediti iuris in l.parentibus C. de inoffic. teſtam.l.ex parte 39. §. inteſtato 1. ff. fam. erciſ. l. quotiens 10 C.eod. tit. vbi gloſ. in verbo Diuidit l. cum pater 77. §. euictis 8. ff. de leg. 2. Iaſon, & Paulus de Caſtro in d.l.parentibus C de inoffic. teſtam. Henning Göden conſ. 74 n 1. & ſeq. Fichard. conſ. 87. vol. 2. in reſponſione ad primam cauſam ibi.* Es geſchicht offt daß einem Erben / oder auch einem Kinder / für dē andern ein Vortheil geſchicht / es ſey durch vngleich inſtitution, oder aber durch Prælegata &c. *Balthaſar Klammer Cancellarius quondam Lüneburgenſis in ſuo compendio iuris tit. 18. de Teſtamentis n. 2. vt qui eadem ferè verba habet. Mynſ. reſp. 10. n 43. decad. 1. cent. 1. Gail 2. obſ. 112. n. 24. Bl. conſ. 80. vol. 5. Alex. conſ. 82. in fin. v. non obſtat vol. 4. Decius conſ. 246. n. 2. & conſ. 6. col. 2.* 51

52 *col. 2. n. 4. vbi dicit,* quod mater poſſit donare totum patrimonium vni filio, reſeruata aliis legitima. *Crauetta conſ. 142. n. 1. & conſ. 256. in pr. vide conſ. Marpurg. conſ. 29. vol. 1. nu. 40. & ſeq.* Et quis parentibus hanc ob cauſam juſtè ſuccenſere poterit, cùm ſecundum *gl. in l. 1. in gl magna circa medium C. de inoffic. donat. Roland. à Valle conſ. 62. nu. 25. vol. 1. Bertazodlium conſ. 57. n. 4. cum ſeqq. Surdum conſ. 1. n. 76. & alios relatos à Knichen in tr. de Sax. nou prouoc. iur. cap. 2 fol. 87 nu.*
53 *20.* Bona ipſorum propria ſint, in tãtum, vt ſi velint, illa in mare proijcere poſſint. Breuiter ergò, prædicta obiecta, & jura de æqualitate inter liberos ſeruanda, locum habent in Dubio, vbi patris voluntas expreſſa nõ eſt, ſecus, vbi cõſtat de voluntate patris. Ita *conſuluit Pariſ. conſ. 34. n. 50. cum ſeq. vol. 2. tradẽte Gailio d. obſ.* 112.

Et hæc de prima & ſecunda dubitan-

bitandi ratione. Tertiam quod attinet. Reſpondeo, Non exinde, quod parens in filium ſtudiorum cauſa ſumptus collocat, reliquos liberos defraudari. Certi enim juris eſt, quòd parentes liberis Legitimam tantùm relinquere teneantur: de reliquis autem diſponendi ipſis libera ſit poteſtas *Auth noviſſima C. de inoffic. teſtam.* Legitima igitur relicta, contenti eſſe coguntur, nec habent quod amplius conquerantur, nec etiam vlla ipſis competit actio, *l. cum quæritur 6. C. eod. tit.* 54

Hinc nec Quarta dubitandi ratio obeſt. Simpliciter enim negatur legi per huiusmodi pecuniæ donationem fraudem fieri: modò enim dictum, per hanc donationem liberos minimè defraudari. Hi ſi non defraudantur, nec legi fraus fit, lex namq; liberis conſulit.

Sic nec Quinta ratio dubitandi officit. Magna enim inter Arma- 55

tam

tam & Togatam militiam, differẽtia eſt. Et vt illi ſua habent priuilegia: ita & hi gaudent ſuis priuilegiis, & inter alia plurima, hoc, vt ſumptus in ſtudia factos, non conferant. *Vid. Balduinum in Inſt. pag. 103 Cuiac. ad l. 1 § ſed an id 16. ff. de collat. & lib. 3. qq. Papin. pag. 359.*

Non *Nov. 18. cap. 6.* vt ſexta in ordine dubitãdi ratio. Loquitur enim de eo caſu, quando quid donatum eſt filio à patre ſimpliciter, non ob cauſam ſtudiorum. Et hanc ſolutionem habet *gl. in l. 50. in verbo comprobatus ff. fam. erciſ.* Quam ſequitur *Pacius d. l. 50.* & ait plurimorum conſenſu eam ſolutionẽ approbatam eſſe. Deniq; non verba Papiniani *in l 15. ff. de muner. & honor.* contrariantur huic aſſertioni. Ibi enim impendit, quid in honorem poſt mortem patris, quod venit in collationem. Sic & ſumptus, in honeſto literarum otio verſanti, poſt patris

tris obitum, ex communibus ſuppeditati bonis, conferuntur: Cum 56
fratres fratri ad cæpta ſtudia abſoluenda, ſumptus ſuppeditare non cogantur. *Sichard. ad l. ſi familiæ* 14. *C. fam. erciſ. Schneidvv. in Com. Inſt. fol. 81. n. 54. Bl. in l. filia cuius* 18. *C. fam. erciſ. VVeſenb. conſil. 80. n. 14. & ſeq. SetZer. in diſp. ſuis ad Inſt. diſp. 26. th. 15. in fin. Oldendorp. conſ. illuſt. p. 3 conſ. 60. Gotbofred. ad l. 20. §. 6. ff. fam. erciſ. Bart. in l. 2. §. ſi in verbis C. d. bon. quæ lib.* Verba autem eius hæc ſunt.

Nota, inquit, quod licet pater fecerit expenſas pro filio militando, doctorando vel vxorando, mortuo patre, pro alio filio non debet fieri expenſa de communi. Et ſi alius frater vult eadem impendia facere de communi, pro ſimili actu

nõ auditur, ſed debet ſumptus facere de proprio.

Ergò ſemper videndum, num ſumptus ſint facti poſt obitum patris, an viuente patre. Si prius, ſumptus conferendi ſunt, ſecundum allegata verba Papiniani: Sin poſterius, non item, & de eo caſu noſtra concepta eſt quæſtio. Limitatur hæc aſſertio: Niſi fratres paterna bona indiuiſa retinuerint, & ſocietatem omnium bonorum contraxerint, *argum. l. 73. §. 1. l. 52. §. fin. ff. pro ſocio Menoch. 2. arbit. jud. cent. 2. caſ. 127.*

Idem obtinet in Libris.

57 Cæterùm, quod de ſumptibus, idem in Libris à patre filio traditis, obtinet argumento *l. 4. C. fam. erciſ. & l. 1. C. de Caſt pec.* vbi militaria arma, non conferuntur. Ergò nec arma ſtudioſorum, puta Libri, cùm illis non magis Reſpublica confirmetur, ac ſuſtentetur, quàm gladijs & alijs machinis bellicis, *l. 14. C. de*

aduoc.

aduoc. dtu. iud. Menoch. in arbit. qq. lib. 2. caſ. 131. Harp. ad §. fin. Inſt. de Adolph Fomann in diſp. de Iure & priuileg. ſcholarium th. ſi Reſpondente Reinholdo Detleuio Dithmarſo an. 1614. Hinc non inſcitè quidam ex veteribus dixit: Literas non ſolum vitam dare, ſed etiam adimere poſſe: & *pennas ſcriptorias, loricas bellatorum penetrare*. Sic Ioh. Galeatius Dux Mediolanenſis dixiſſe fertur, plus ſibi detrimenti attuliſſe Collutij Pierij Oratoris, & Florentinæ Reipublicæ tabellionis epiſtolas, quàm mille alioquin equites armatos Volater. lib. 21. Et Pyrrhus, Ob. de quo Plut. in vit. Legatum ſuum Eloquentia plures regiones viciſſe, quã armis. 58

At obſtat, Res emptæ per patrẽ, ipſi patri acquiruntur, & per conſequens, pertinent ad omnes hæredes pro portionibus hæreditariis. Ergò & Libri. Reſpondeo. Si pater emit libros, & non tradidit filio, OB. Reſp.

nec aliàs expreſſit, ſe donare filio, tunc ſunt proprij ipſius patris: & ideò diuiduntur inter fratres, ſicut aliæ res hæreditariæ. *l.* 1. *in pr. C. de Caſtr. pec. lib.* 12. (Si tamen frater ſtudioſus illos libros vult, præſtat ſolùm æſtimationem, quantum ſcilicet tempore diuiſionis valuerunt, non etiam quanti empti fuerunt à patre tradente, *Speckhan. cent.* 2. *claſs.* 1. *q.* 12, *priv.* 6. Secùs ſi traduntur, vel ob eam cauſam, vt ſc. emantur, pecunia filio mittitur. *Vide Schneidvv. in Com. Inſt. fol.* 809. *n.* 50. *& ſeqq.*

In Doctoratu, vel ſimili.

In Pari cum libris, ac ſumptibus in ſtudia erogatis, conditione, ac cauſa ſunt, expenſæ pro dignitate, & honore filij, puta, pro gradu Doctoratus, Licentiatus, vel ſimili ſubminiſtratæ. *Bart. in l.* 1. *§ nec Caſtrenſe ff de collat. bon. Vas q. lib.* 3. *de ſucceſſ. creat. §.* 30. *n* 214. *Caſtr.* *Iaſon & alij, in l. omnimodo §. imputari, C. de inoffic. Teſt. Coraſ. ad l filium quem n.* 110. *C. fam. ercis.*

eiſ. Schweidvv. citato loco n. 45. Coſtal. in l. 50. ff fam. erciſ. Cuiac. lib. 3. obſ. obſ. 30. Conſilia Marpurg. vol. 1 conſ. 26. n. 333. Rutg. Rulant. p. 4. lib. 5. cap. 14. n. 22. Nemaus q. 28. v. & certè illa militia de collat. Eman. Mendetz in l. cum oportet 6. C. de bon. quæ lib. nu. 177. Et alij multi. Propter l. vnic. C. de peric. ſucceſſor. par. l. 20. §. 6 ff. fam. erciſ. l. 1. § 16. ff. de collat.

Vbi Papinianus ait, non eſſe cogendum filium, id, quod Dignitatis nomine à patre datum eſt, vt conferat in commune: hoc enim propter onera Dignitatis præcipuum habere debere.

Doctoratus autem eſt dignitas & quidem excellens, *c. quanto x. de magiſtr. l. nobiliores. C. de Commerciis. Nov. 117. cap. 4. ibi. qui maximis dignitatibus decorati ſunt, cuiuslibet ſint dignitatis aut Militiæ, aut* Studij *& c.* Ioh. 59

de Royas in Epit. de ſucceſſ. cap. 26. n. 27. Ant. Theſſar de Error. Notar. cap. 25. n. 7. Chaſſanaus in catalogo gloriæ mundi part. 8. conſid. 20. B 2. in l. fin. C. de Iudæ. & in l. ex eo ff de ſtat. milit. & in l. omnes C. de decur. Panorm. in c. propoſuiſti, de probat. circa fin. Petrus Fritze in erudita ſua diſputatione Ienæ pro gradu habita de Nobilitate ciuili th. 14. ſub lit. b. Hinc

60 Doctores propter ſummam, in qua conſtituti ſunt, dignitatem, quantumuis de crimine ſuſpecti, & legitimis indiciis grauati, tormentis ſupponi non poſſunt, *l. ſeueram 20. C. de dignit. lib. 12. l. Diuo Marco 11. C. de quæſt.* Excepto crimine læſæ Maieſtatis & Hæreſeos. *Gomezius var. reſolut. tom. 3. cap. 13. rubr. de tortura Reorum n. 3. circa fin. vbi teſtatur hanc eſſe communem opinionem.*

61 Hinc ad Magiſtratum vel Iudicem venientes, non ſtare, ſed ſedere debent, pæna ternarum librarum auri aduerſus judicem cõſtituta, qui hanc ſeſſio-

ſeſſionem denegauerit *vt expreſſiſſimè dicitur in l fin. C. de offic. diuerſ. iudic.*

Hinc teſtimonij dicendi vel jurisjurandi præſtandi cauſa, domo ad tribunal evocari non debēt, ſed judex mittere quempiam ad ipſos tenetur, qui teſtimonium domi recipiat. *l. ad perſonas egregias* 15. *ff. de iureiur.* Hinc Nobiles ſunt *l. prouidēdum 8. C. de poſtuland. l. 4. ff de excuſ. tut. Pet. Lenander de priuileg Dd. p. 2. §. 38. n 53. Luc. de Penna & Ioh. de Platea in l. iudices C. de dignit. lib. 12. Br in l. Medicos C de Profeſs, & Med. lib. 10.* Exinde ijſdem fruuntur priuilegijs, quibus Nobiles ex ſtirpe, Reformierte Policeyordnung zu Franckfurt. *An. 1577. tit.* 12. Vbi Doctoribus idem veſtimentorum ſplendor, eadem poteſtas geſtandi aureas catenas conceditur. Verba dictæ conſtitutionis ſic ſonant. Deßgleichen ſollen vnd mögen die Doctores vnd jhre Weiber/ auch Kleider/ Geſchmuck/

62 63 64

Ketten/ guldene Ring/ vnnd anders jhrem Standt vnd Freyheit gemeß/ tragen. Imò ſine ſpeciali imperatoris permiſſu, inſignia Nobilium gerere poſſunt, hoc eſt, mögen ein Wappen mit offnem Schildt vnnd Helm führen/ *vt Ioh. Halbritterus Anteceſs. Tubing. in orat. tractatui Hen. Boceri de Bello & duello annexo de priuileg. Dd.* tradit. Quæ cum ita ſint, minimè dici poteſt, Doctoratum, dignitatem non eſſe. Plura aliàs qui hac de re deſiderat, adeat Iacobum Benium, vt qui integrum tractatum de Doctorum dignitate, jure, & priuilegiis ſcripſit, ac in lucem edidit.

In Veſtimentis. Quod dictum de Doctoratu, idē & de Veſtimentis aſſerendum, cùm vt ait Labeo *in l. 43. ff. de V. S.* veſti-
65 menta alimentorum nomine veniant. Alimēta autem vt ſupra traditum, non conferuntur. Ergò &
OB. veſtimenta. Nec audiendus Valla, qui putauit veſtes ad alimenta non perti-

pertinere, propterea quòd Æthyopes ſine veſte commodè viuant. Loquimur enim hic de Romanis, eorum moribus, & inſtitutis, apud quos nec honeſtum, nec commodum eſt ſine veſte viuere, nudumq; incedere.

Cæterùm hactenus dicta, non ſolùm in Patre, ſed etiam in Matre obtinent, *propter l.3. in §.4. ibi, ſed ſi in caſtra eunti. ff de donat. int. vir. & vxor. quæ ſic eſt. Si mater filio, qui in patris poteſtate eſt, donat, nullius momenti donatio eſt. quia patri quæritur. Sed ſi in caſtra eunti filio dedit, videtur valere: quia filio quæritur, & eſt Caſtrenſis peculij.* Ergò & id quod Mater filio ſtudiorum cauſa donat, ipſi quæritur, cùm ſit quaſi Caſtrenſe peculium, propter comparationem, *in l. aduocati. 14. C. de aduocat. diuerſ. iudicior. Hart. Piſtor in qq. ſuis pract. p. 1. q. 19. n. 2. Iacob Thoming. deciſ. 32. num. 9. & Schvvartzenmair in miſcel. lib. 1. c. 12.*

Nec ſumptus à Matre in filiũ collati conferuntur

Digitized by Google

OB. *Nec obſtat*. Mater tenetur tantum ad ſubſidia. Ergò non ad ſumptus. *l.5.§.ſi mater 14 ff. de agnoſ. lib.* Hoc Reſp. enim non refert, nam in nullo jure hoc diſpoſitum reperitur, quod ſint conferendi ſumptus. Præterea, licet mater ad ſumptuum præſtationem minimè cogatur, ſi tamen eos præſtiterit, filius eos non confert. *Bl ad l. filiæ 1. nu. 10 v. nec obſtat. C. fam. ercif.*

OB. 66 Sic nec obſtat. *l. Neſennius 34. ff. de neg. geſt.* vbi mater filio alimenta non debet, & ſi dedit, repetere poteſt *l. ſi quis à liberis 5. §. ſi mater 14. ff. de agnoſ. lib.* Reſp. Ibi enim expreſsè proteſtata eſt Mater, ſe ideò alere filium, vt aliquando aut ipſum, aut eius tutores conueniat, & ſumptus repetat. Vbi ergò proteſtatio facta, ibi repetitio locum habet: Item ſi 67 mater ad inopiam redacta, & filius locuples effectus: nemo enim alimentis quotidianis defraudandus.

l. qui

l. qui bonis ſuis 6. ff. de ceſſ. bon. Et ratio habenda eſt, ne quis indigeat. *l. inter eos 19. ff. de re iudic.*

Hiſce omnibus nunc ita traditis, videndum, in quibus caſibus hæc aſſertio fallat: nulla enim regula tam firma, quæ non habeat ſuam exceptionem. *Abb. in c. quoniam frequenter x. vt lit. non conteſt. &c.* Caſus vbi ſumptus in collationem veniunt. 68

Fallit autem I. Si filius ſumptus non in vſus bonos, & conducibiles, ſed in prauos & flagitioſos conuertit; vt ſi V. g. plus temporis in Calice, quám in Codice conſumpſit. 69 Et rectè, ceſſante namq; cauſa ſtudij, ceſſat & priuilegium. *argumento l. 6. §. quamuis ff. de iur. patron. c. cum ceſſante x. de appellat.* Leonel. *in tr. de obrept. reſcript. quæſt. 16 art. 5.* A*matus deciſ. 144. n. 1 & ſeqq. Tiraquel. in tr. ceſſante cauſa n. 203. part. 1. Eberh. in Top. Loc. à ceſ. rat.* & contraria cauſa, contrarium operatur effectum. 70 *vt eſt generale Logicorum enunciatum.* Conferre

ferre igitur debet, vtpote qui perdidit priuilegium, tanquam ex ſua culpa & dolo. *argum l* 1 *§. confertur. & l.2.§ de illis ff. de collat.* Et quod nõ impendit in rem, ob quam datæ erant, & cauſa non ſecuta *l pen.§ fin. C.de collat.t t.Codicis de condict. ob cauſam & tit. ffiorum de condict. cauſa dat. cauſa non ſec. l.* 1 *§ ſed an id. ff. de collat. bon. l de bonis* 6. *§.non ſolum* 5. *d. Carbonar. edict. l. omnimodo* 30. *§. imputari C. de inoffic teſtam l.item ſi* 7. *§. quod dicitur* 13. *ff. de SC. Macæd. Bart. Bl. & Alberic. in* Auth. *quod locum. C. de collat.* Ex qua ſic inferre licet, Deo conſumpta à marito, computatur in partem ipſius filiæ maritatæ, quando ipſi negligentia, ac culpa non exactę dotis, imputari poteſt. Multò magis ergò filio iſta pecunia in ſuam partem computari debet, quam in prauos vſus impẽdit: cum *grauius ſit delictum, quod faciendo committitur, quàm quod omittendo. Hart.*

Piſt. d.

*Piſt.d.q.10.n.7. Schvvartzenmair d.ca. 12. Nic. Reuſner deciſ.*11 *n. 51.& ſeq. Decius in auth. hab. C. ne fil. pro patr. vbi hanc opinionem communem eſſe, tradit. Hoënonius in controu. iuris diſp. 20. th. 7. ſub litera b. Claud. Chifletius in tract. de port. leg. c.* 14.

Fallit II. Quando filius propter ſtudiorum expenſas, renunciauit ſucceſſioni paternæ: tunc enim videtur actum tacitè, quòd illa pecunia in collationem veniat. *Bl. Caſtrenſ. in l. pactum. C. de collat.* 71

Fallit III. Quando pater vel mater in vltima ſua voluntate præcepit, vt ſtudiorum ſumptus conferantur, *argumento Nov.* 22.*c.*2. *Cravetta conſ.*725.

Verùm cum ea volũtas teſtatoris ſit attendenda, quæ juri non repugnat, *ſecundũ l. nemo poteſt* 55 *ff. de leg.* 1. & parentes alimenta (ſub quibus expenſæ ad ſtudia, vt conſtat, quoque continentur) liberis citra colla- 72

latio-

lationem debeant *t.t. ff. de agnos. lib.* De hoc caſu dubito. Quod ſi autẽ ex voluntate parentis conferendi eſſent, id, quod domi aliàs in alimentis filij pater impenſurus fuiſſet, (cùm in hoc præciſè à lege debitor ſit) aliasq; facturus eſſet, detrahendum. *argum. l ſed etſi lege* 25. §. 16. *ff de petit. hæred l.* 39 *ff. fam. erciſ. l.* 11. *ff. de Caſt. pecul.*

Fallit IV. Quando Filius bona & facultates aliunde habet, earumque adminiſtratio eſt penes patrem. Tunc enim intelligitur pater tales expenſas feciſſe magis nomine adminiſtratorio, quàm paterno; & ſic de bonis filij. *Bart.* Alber. Ang. *& Caſtr. in l. fin ff. de petit. hæred Horat. Luc. in tr. de priuileg. Scholar. priuil.* 27 *Hæcq; opinio communis eſt ſecundum Gomez. in l. Taur. n.* 29. *Qua de re vide Emanuel: Mendez de Caſtro in d. repetit. l cum oportet* 6. *C. de bon. qua lib. nu.* 178.

Diſ-

Diſſentit Schiferdegker 2 *diſp. Forenſ. tr. 23 q. 4.* vt qui hunc caſum reijcit, *arg l. fin. C. de dot promiſs.* Cùm enim certum ſit, patrẽ pietate debita, duci ad ſubminiſtrandas filio ſtudiorum expenſas: ſequitur de bonis alijs eaſdem deduci non poſſe. Nam quod quis jure publico facere cogitur, ſi id facit, ſoluit, quod debuit: & nemo officium ſuum alienis ſumptibus perſequi poteſt.

Fallit V. Quando parentes filij gratia, tantum erogarunt, vt cæteri liberi legitimam ſuam conſequi nequeant, atq; ſic inæqualitas, quæ vitanda. *l. pen. § vnic. C. de collat.* oriatur, *Bl. in l. filia, & in auth. ex teſtam. C. eod. tit. Pariſ. conſ. 92 n. 23. vol. 1. Crauet. conſ 133. n. 77. Ruin conſ. 122. nu 7. vol. 2. Socin.* Iun. *conſil. 147 num. 41. vol. 2.* Reijciunt nonnulli & hunc caſum, cùm inæqualitas illa non fiat culpa liberorum (legitimæ namq; conſidera-

deratio poſt mortem demum patris eſt *l. 1. §. 21. de collat. l. 2. §. 2. de vulg. & pup ſubſt.*)ſed parentum, qui modum in transmittendo non ſeruaruut. Proinde ea non filio, ſed parentibus nocere debet, *argum. c. 86. de R.I. in 6.*

Fallit VI. deniq; Quando pater ſumptus Credendi animo ſuppeditauit, & hoſce in Regiſtrum rationum retulerit *argum l. 50. ff. fam erciſ. Schneidvv in com. Inſt. fol. 258. n. 75. Hornmold. in repertorio iuris lit. S.* Verùm cum *d. l. 50.* agat de filio ecipato, cui vt ex emancipatione conſtabat, pater credere poterat: Nos verò de filio in poteſtate conſtituto, inter quem, & patrem obligationem contrahi jus patriæ poteſtatis non permittit *l. 50 ff. ad S C. Trebell.* Hæc exceptio probanda non videtur. Deniq; ſi maximè hoc concedatur, procedet tamen tum demum, ſi expreſsè hoc probari pote-

poterit: Nam non ex eo ſolùm,
quòd pater expenſas illas in libros
rationum retulerit (ſi non aliæ cõ-
iecturæ ſimul interueniant) ani-
mum ipſius credendi, & compu-
tandi conſtare concedimus *l.34. in
fin.ff.de neg. geſt.* Cùm enim diligen-
tes patresfam. ſæpè etiam minutiſ-
ſima quæq; in libros rationum re- 75
ferre ſoleant, vt, quotannis exactã
acceptorum, & expenſorum ratio-
nem inire queant, exinde ſtatim
patrem, non concurrentibus aliis
coniecturis, expenſas illas confe-
rendas eſſe voluiſſe, dicere, non ſo-
lùm iniquum, ſed & voluntati pa-
rentis contrarium eſſet.

Et ſic tandem in portum perue-
nimus.

*Sit Pater ò rerum, tibi laus, tibi gloria
ſoli,
Omnipotens, ſapiens, & ſine fine Deus.*

F I N I S.

CARMEN.

GRATVLATORIVM IN TRACTATVM PVLCHERrimum de Expenſis Studiorum Præſtantiſſimi iuxta & Doctiſſimi viri Dn. Ioh. VVolfgangi Hilleri I. V. Doctoris Fratris ſui Germani,

PErpetuò adfixus, qui hæret natalibus aruis,
Et trepidat noto è limine ferre pedem:
Gloria non illum, nec laudis adorea cinget,
Sed vitam morti, duxerit ille, parem.
Sic, & qui tantùm doctorum ſcripta Virorum
Voluit, ſeu Muſis inuigilate ſolet;
Non audet prodire tenus, mihi tranſigit ille
Vitam perſimilem, & ſic ſine laude manet.
Hinc tu laudandus meritò es, En Frater amande
IAN-VVolfgang Clarij fama nouella chori:
Nam tua cura fuit, Orbis volitaſſe per vrbes;
Aſſiduò doctas & coluiſſe Deas.
Id quod egregia hæc de te monumēta loquuntur,
Demonſtrat doctis pagina docta modis,
In quâ, fundamenta refers pulcherrima Iuris;
Cur ſtudij expenſæ jura benigna habeant?

Perge

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Perge bonis auibus Studiorum Iura tueri:
Nec labor in ſtudijs vllus inanis erit.
Sic Europæas paſſim penetrabit in oras
Laus tua, ſic patrio creſcet in orbe decus.

Honoris ergò in Academia Ingolſtadienſi αὐτοσχεδιαστὶ erectum & exinde transmiſſum à

IOHAN. GVVALTHERO HILlero Bergâ Palatino LL. Stud.

Digitized by Google

CARMEN.

GRATVLATORIVM IN TRACTATVM PVLCHERrimum de Expenſis Studiorum Præſtantiſſimi iuxta & Doctiſſimi viri Dn. Ioh. VVolfgangi Hilleri I. V. Doctoris Fratris ſui Germani,

PErpetuò adfixus qui hæret natalibus aruis,
Et trepidat noto è limine ferre pedem:
Gloria non illum, nec laudis adorea cinget,
Sed vitam morti, duxerit ille, parem.
Sic, & qui tantùm doctorum ſcripta Virorum
Voluit, ſeu Muſis invigilare ſolet;
Non audet prodire tenus, mihi tranſigit ille
Vitam perſimilem, & ſic ſine laude ma-
Hinc tu laudandus meritò es, En Frater
IAN-VVolfgang C[illegible] nou[illegible]
Nam tua cura fuit. [illegible]
Aſſiduò do[illegible]
Id quod egr[illegible]
Dem[illegible]
In q[illegible]

Digitized by Google

Perge bonis auibus Studiorum Iura tueri:
Nec labor in ſtudijs vllus inanis erit.
Sic Europæas paſſim penetrabit in oras
Laus tua, ſic patrio creſcet in orbe decus.

Honoris ergò in Academia Ingolſtadienſi ἀυτοσχεδιαςὶ erectum & exinde transmiſſum à

IOHAN. GVVALTHERO HILlero Bergâ Palatino LL. Stud.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

deratio poſt mortem demum patris eſt *l. 1. §. 21. de collat. l. 2. §. 2. de vulg. & pup ſubſt.*)ſed parentum, qui modum in transmittendo non ſeruaruut. Proinde ea non filio, ſed parentibus nocere debet, *argum. c. 86. de R.I. in 6.*

Fallit VI. deniq; Quando pater ſumptus Credendi animo ſuppeditauit, & hoſce in Regiſtrum rationum retulerit *argum l 50. ff. fam ercis. Schneidvv in com. Inſt. fol. 258. n. 75. Hornmold. in repertorio iuris lit. S.* Verùm cum *d. l. 50.* agat de filio e-cipato, cui vt ex emancipatione conſtabat, pater credere poterat: Nos verò de filio in poteſtate conſtituto, inter quem, & patrem obligationem contrahi jus patriæ poteſtatis non permittit *l. 50 ff. ad S C. Trebell.* Hæc exceptio probanda non videtur. Deniq; ſi maximé hoc concedatur, procedet tamen tum demum, ſi expreſsè hoc probari pote-

Digitized by Google

poterit: Nam non ex eo ſolùm, quòd pater expenſas illas in libros rationum retulerit (ſi non aliæ cõiecturæ ſimul interueniant) animum ipſius credendi, & computandi conſtare concedimus *l. 34. in fin. ff. de neg. geſt.* Cùm enim diligentes patresfam. ſæpè etiam minutiſſima quæq; in libros rationum re- 75
ferre ſoleant, vt, quotannis exactã acceptorum, & expenſorum rationem inire queant, exinde ſtatim patrem, non concurrentibus aliis coniecturis, expenſas illas conferendas eſſe voluiſſe, dicere, non ſolùm iniquum, ſed & voluntati parentis contrarium eſſet.

Et ſic tandem in portum peruenimus.

Sit Pater ô rerum, tibi laus, tibi gloria ſoli,
Omnipotens, ſapiens, & ſine fine Deus.

F I N I S.

CARMEN.

GRATVLATORIVM IN TRACTATVM PVLCHERrimum de Expenſis Studiorum Præſtantiſſimi iuxta & Doctiſſimi viri Dn. Ioh. VVolfgangi Hilleri I. V. Doctoris Fratris ſui Germani.

PErpetuò adfixus, qui hæret natalibus aruis,
Et trepidat noto è limine ferre pedem:
Gloria non illum, nec laudis adorea cinget,
Sed vitam morti, duxerit ille, parem.
Sic, & qui tantùm doctorum ſcripta Virorum
Voluit, ſeu Muſis invigilare ſolet;
Non audet prodire tenus, mihi tranſigit ille
Vitam perſimilem, & ſic ſine laude manet.
Hinc tu laudandus meritò es, En Frater amande
IAN-VVolfgang Clarij fama nouella chori:
Nam tua cura fuit, Orbis volitaſſe per vrbes;
Aſſiduò doctas & coluiſſe Deas.
Id quod egregia hæc de te monumēta loquuntur,
Demonſtrat doctis pagina docta modis,
In quâ, fundamenta refers pulcherrima Iuris;
Cur ſtudij expenſæ jura benigna habeant?

Perge

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Perge bonis auibus Studiorum Iura tueri;
Nec labor in ſtudijs vllus inanis erit.
Sic Europæas paſſim penetrabit in oras
Laus tua, ſic patrio creſcet in orbe decus.

Honoris ergò in Academia Ingolſtadienſi αὐτοσχεδιαστὶ erectum & exinde transmiſſum à

IOHAN. GVVALTHERO HILlero Bergâ Palatino LL. Stud.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google